

NORGES HØYESTERETT

Den 12. juni 2009 avsa Høyesterett dom i

HR-2009-01210-A, (sak nr. 2009/352), straffesak, anke over dom,

Den offentlige påtalemyndighet

(førstestatsadvokat Hans Tore Høviskeland)

mot

A

(advokat Gunnar K. Hagen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Tjomsland**: Saken gjelder anke over lagmannsrettens frifinnende dom etter tiltale for overtredelse av lov 29. mai 1981 nr. 38 om viltet § 19 – forbudet mot inhuman jakt – begrunnet i at jakten fant sted om kvelden da det var mørkt.
- (2) Politimesteren i Sogn og Fjordane utferdiget 20. november 2007 et forelegg på 15 000 kroner mot A, født 29. mai 1962, for overtredelse av viltloven § 56 første ledd første straffalternativ, jf. § 19 og dyrevernloven § 31 jf. § 2. For så vidt gjelder overtredelsen av viltloven § 19, som er angitt som å ha ”drevet jakt eller fangst på en slik måte at viltet ble utsatt for unødige lidelser”, er gjerningsbeskrivelsen i forelegget slik:

”Mandag 13. november 2006 ca. kl. 20.00 i X, skjøt han en hjortekolle og skadeskjøt denne – til tross for at lysforholdene var så dårlige at han burde forstå at han ved påskyting kunne komme til å påføre dyret unødig lidelse eller fare for unødig lidelse, herunder at ettersøk ved skadeskyting ikke kunne skje uten bruk av kunstig lys.”
- (3) Forelegget, som ikke ble vedtatt, trådte istedenfor tiltale, og Sogn tingrett avsa 29. mai 2008 dom med slik domsslutning:

”A, fødd 29.05.1962, vert frifunnen for brot på dyrevernlova § 31 jf. § 9.

A, fødd 29.05.1962, blir dømd for brot på viltlova § 56 første ledd første straffealternativ jf. § 19 til å betale ei bot stor kroner 10 000 – titusen – subsidiært fengsel i 20 – tjue – dagar.

Han vert vidare dømt til å betale sakskostnader med 2 000 – totusen – kroner.”

- (4) Tingretten kom til at det ikke forelå noen særskilt fare, for eksempel for skadeskyting, ved selve skuddet, men at det i tilfelle skadeskyting kunne oppstå problemer med ettersøk på grunn av siktforholdene.
- (5) A anket domfellelsen for overtredelse av viltloven § 19 til Gulating lagmannsrett. Anken ble henvist til ankeforhandling, og lagmannsretten avsa 19. januar 2009 dom med slik domsslutning:
  - ”1.   **A, født 29.05.1962, frifinnes.**
  2.   **Krav om erstatning for uberettiget forfølgning avvises.”**
- (6) Statsadvokatene i Møre og Romsdal, Sogn og Fjordane har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Etter påtalemyndighetens syn anvendte lagmannsretten en for mild aktsomhetsnorm ved frifinnelsen av A for overtredelse av viltloven § 19.
- (7) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (8) A som er en erfaren hjortejeger, kom 13. november 2007 ca. kl. 18.30 til eiendommen til B i X. På eiendommen er det et overbygget skytetårn, som er ca. 4 – 5 meter høyt. Tårnet ligger i kanten av et skogholt med fri utsikt ut over bøen til B. A tok plass i tårnet, og startet tilvenning til mørket. Han hadde rifle med påmontert kikkertsikte. Det var overskyet og litt regn. Både månen og solen var langt under horisonten, og ifølge lagmannsretten var det ”nesten helt mørkt”.
- (9) En stund etter at A hadde tatt plass i skytetårnet kom fem dyr inn på bøen. Han observerte dyrene over ganske lang tid. Ca. kl. 20.10 beveget ett av dyrene seg bort fra de andre og sto ca. 15 til 20 meter fra skytetårnet. A siktet på dyret og trakk av. Dyret falt umiddelbart, og A tente hodelykten og konstaterte at dyret var livløst. Han stakk det likevel to ganger i halsen. A var overbevist om at dyret var dødt og ringte til grunneieren som kom med traktor for å frakte dyret bort. Dyret reiste seg imidlertid 5 – 10 minutter senere og vaklet mot skogkanten der skytetårnet sto. A og B oppfattet dyret som døende, og de trakk seg bort for å la det få dø i fred. Senere kom blant annet lensmannen og C fra viltnemnda til stedet.
- (10) Den undersøkelse som ble gjort av dyret i ettertid viste at skuddet A hadde avfyrt, var godt plassert, og at det var dødelig. Lagmannsretten har funnet det utvilsomt at det ikke var tale om noen skadeskyting, og retten har i sin vurdering ikke lagt noen vekt på det forhold at hjorten reiste seg og vaklet noen meter. Heller ikke for meg er det noen grunn til å gå inn på dette.
- (11) Viltloven § 19 forbyr jakt drevet på en slik måte at viltet utsettes for unødige lidelser. Bestemmelsen stiller opp en standard for aktsom og human jakt. Det er på det rene at den ikke bare rammer tilfeller der dyr faktisk påføres lidelser, men også der jakt utøves på en slik måte at det oppstår fare for unødige lidelser for dyret. Jeg viser om dette særlig til den utførlige drøftelsen i Rt. 2003 side 104, hvor Høyesterett blant annet på bakgrunn av

lovens forarbeider samt sammenhengen med tidligere lover og andre lover om dyrevern, la denne lovforståelsen til grunn. Bestemmelsen er med andre ord et rent faredelikt.

- (12) Det er de dårlige lysforholdene da skuddet falt som i forelegget er angitt som begrunnelse for at jakten var i strid med viltloven § 19. I motsetning til det som er opplyst å være rettsstilstanden i Sverige og Danmark, er det ikke i Norge noe forbud mot hjortejakt i mørket eller om natten. Om den aktuelle jakten ble utøvet på en slik måte at det oppsto risiko for unødige lidelser ved skadeskyting, beror på en konkret vurdering. Det må – som fremhevet av lagmannsretten – foretas en helhetsvurdering av jaktsituasjonen, der en rekke faktorer, så som lysforhold, anvendt våpen og sikte, avstand til bytte, jegerens erfaring og mulighet for ettersøk ved skadeskyting har betydning.
- (13) Lagmannsretten la – som nevnt – til grunn at det var nesten helt mørkt da jakten fant sted. Retten utdyper dette på følgende måte:
- ”Det er etter bevisførselen ikke tvil om at lysforholdene langt fra var optimale jaktkvelden. Det var godt mørkt, og det var regn i luften. Riktignok kom det noe lys fra belysningen i X sentrum, og lagmannsretten legger også til grunn at bakgrunnen – bøen der hjorten ble felt – ga en noe lysere bakgrunn. Selv om jakt i mørke ikke i seg selv er uaktsom, er likevel ikke tvil om at jakt under de rådende lysforhold skapte særlige utfordringer for jegeren, særlig med henblikk på risikoen for ettersøk ved eventuell skadeskyting. Spørsmålet for lagmannsretten blir om tiltalte, i den situasjon han var, tok forsvarlig hensyn til de utfordringer slik jakt innebar. Ved bevisvurderingen bemerkes at lagmannsretten under ankeforhandlingen gjennomførte en befarings i mørke på jaktstedet, der rettens medlemmer fikk anledning til å ta plass i skytetårnet, der det ble gitt anledning til å nytte et sikte av samme type som det tiltalte anvendte ved jakten. Lagmannsretten har også hørt flere vitner med betydelig erfaring fra jakt under dårlige lysforhold, noe som lagmannsretten etter bevisførselen legger til grunn skjer i en ikke ubetydelig utstrekning. En undersøkelse Norges jeger- og fiskerforbund har foretatt i Møre og Romsdal viser således at vel 16 % av hjortefelling i fylket skjer om natten.”**
- (14) Ved vurderingen av om A på tross av lysforholdene handlet med tilstrekkelig aktsomhet i forhold til risikoen for skadeskyting, har lagmannsretten lagt vekt på at A var en meget erfaren jeger, med betydelig erfaring fra denne type jakt, også på denne bøen. Lagmannsretten har videre lagt til grunn at A tok seg god tid både til å venne seg til mørket, og dernest til utvelgelsen av det dyret han skjøt. Han ventet til det dyret han ønsket å felle kom bort fra de andre dyrene på bøen, og han brukte lang tid før han trakk av. Det siktet som A brukte, hadde god lysforsterkning, og dyret ble felt på meget kort hold, bare 15 til 20 meter. I skytetårnet hadde A god skytestilling og et godt anlegg for våpenet da skuddet ble avfyrt. På denne bakgrunn la lagmannsretten til grunn at A – da skuddet ble avfyrt – hadde god kontroll over situasjonen, og at risikoen for skadeskyting ikke var særlig stor.
- (15) Lagmannsretten har her foretatt en bred vurdering av sentrale momenter som er relevante i risikovurderingen. Rettens standpunkt til hvor stor faren for skadeskyting er, gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, som Høyesterett ikke kan prøve, jf. Rt. 2003 side 104 avsnitt 21.
- (16) Det forholdet at ettersøk etter eventuelt skadeskutte dyr ville blitt vanskelig på grunn av mørket, gjør etter mitt syn at det kan reises tvil om riktigheten av lagmannsrettens frifinnende dom. I forskrift 22. mars 2002 nr. 313 om utøvelse av jakt, felling og fangst er det gitt regler om ettersøkingsplikt ved jakt blant annet på hjort og om bruk av godkjent

ettersøkshund. Selv om risikoen for skadeskyting – slik som i dette tilfellet – ikke er spesielt stor, må ettersøk også under dårlige lysforhold alltid kunne organiseres slik at intensjonene med reglene blir oppfylt. Jegeren må derfor ikke bare ta hensyn til risikoen for skadeskyting, men også muligheten for å hindre unødig lidelse ved en eventuell skadeskyting. I den forbindelse er det av stor betydning at forbudet mot bruk av kunstig lys i viltloven § 20 tredje ledd også gjelder under søk etter et skadeskutt dyr. Det vises til dommen i Rt. 1989 side 973 hvor det uttales at jakten må sees som ”et hele”, og at ”også det å ettersøke og finne viltet etter at det er skutt mot det, er en del av jakten, og det som foretas i denne forbindelse skjer i jaktøyemed”.

- (17) Om problemene med ettersøk i mørket uttaler lagmannsretten:

”Det er etter lagmannsrettens syn ikke tvil om at ettersøk – ihvertfall rent visuelt – er vesentlig vanskeligere i mørke. Etter bevisførselen legger lagmannsretten til grunn at det likevel er fullt mulig å gjennomføre et forsvarlig søk etter skadde dyr også i mørke. Tiltalte var tilknyttet en ettersøksring, som benytter hund som sporer skadete dyr uavhengig av sikt, og som han kunne kontakte ved behov. Lagmannsretten viser på dette punkt også til forklaringen fra D, som har 20 års erfaring fra ettersøk med hund, og som forklarte at ettersøk i mørke gir spesielle utfordringer, men ikke er spesielt vanskelig. Det vises også til forklaringen fra vitnet C.”

- (18) Lagmannsrettens begrunnelse er – som flere andre dommer fra de underordnede instanser – på dette punkt i liten grad knyttet til de konkrete forhold. Etter mitt syn burde lagmannsretten med grunnlag i de stedlige – blant annet siktmessige og topografiske – forhold knyttet vurderingen mer direkte til den omstendighet at det ikke er anledning til å benytte kunstig lys under ettersøk i mørket. Lagmannsretten har imidlertid bygget på den bevisførsel som fant sted for retten – blant annet forklaringen fra et medlem av viltneimnda – og det som under forhandlingene generelt ble uttalt om erfaringer med ettersøk i mørke.
- (19) Jeg er på denne bakgrunn kommet til at det ikke er grunnlag for å anta at lagmannsretten har lagt en uriktig lovanvendelse til grunn for sin frifinnende dom. Det er ikke anket over mangelfulle domsgrunner.
- (20) Jeg stemmer på denne bakgrunn for slik

D O M :

Anken forkastes.

(21)	Dommer Tønder:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(22)	Dommer Indreberg:	Likeså.
(23)	Dommer Endresen:	Likeså.
(24)	Dommer Gjølstad:	Likeså.

(25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: